

**VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZA SUZBIJANJE ZLOUPORABE DROGA**

IZVJEŠĆE O PROVEDBI

**"PROJEKTA RESOCIJALIZACIJE OVISNIKA O DROGAMA KOJI SU
ZAVRŠILI NEKI OD PROGRAMA REHABILITACIJE I ODVIKAVANJA OD
OVISNOSTI U TERAPIJSKOJ ZAJEDNICI ILI ZATVORSKOM SUSTAVU, TE
OVISNIKA KOJI SU U IZVANBOLNIČKOM TRETMANU I DUŽE VRIJEME
STABILNO ODRŽAVAJU APSTINENCIJU I PRIDRŽAVAJU SE PROPISANOG
NAČINA LIJEČENJA"**

ZA 2010. GODINU

Zagreb, veljača 2011.

UVOD

Projekt resocijalizacije ovisnika o drogama koji su završili neki od programa rehabilitacije i odvikavanja od ovisnosti u terapijskoj zajednici ili zatvorskom sustavu, te ovisnika koji su u izvanbolničkom tretmanu i duže vrijeme stabilno održavaju apstinenciju i pridržavaju se propisanog načina liječenja, Vlada Republike Hrvatske donijela je 19. travnja 2007. godine. Projekt resocijalizacije ovisnika o drogama iznimno je značajan u sveukupnom tretmanu ovisnika, a isti je ujedno i preduvjet za uspješno održavanje apstinencije, sprječavanje diskriminacije i uključivanje ovisnika u društvo. Stoga ovaj Projekt zauzima značajno mjesto u Nacionalnoj strategiji suzbijanja zlouporabe droga za 2006.-2012. godinu i Akcijskom planu suzbijanja zlouporabe droga za 2009.-2012. godinu i jedan je od visokih prioriteta za naredno razdoblje. Treba imati na umu da je postupak liječenja i odvikavanja od ovisnosti o drogama dugotrajan proces te da je resocijalizacija ovisnika o drogama logičan slijed psihosocijalne rehabilitacije u terapijskoj zajednici, penalnom sustavu i zdravstvenoj ustanovi. Pod resocijalizacijom u najširem smislu podrazumijeva svaki oblik društvenog uključivanja i afirmacije kroz različite aktivnosti iz područja sporta, kulture, rada i drugih društvenih aktivnosti, svakako da je najznačajniji dio resocijalizacije iznalaženje zaposlenja i stručno osposobljavanje ovisnika za određena zanimanja kao preduvjet njihove uspješne afirmacije u društvu. Stoga se Projekt resocijalizacije Vlade Republike Hrvatske temelji na dvije osnovne sastavnice i to:

1. prekvalifikaciji i doškolovanju liječenih ovisnika

2. poticanju zapošljavanja liječenih ovisnika

Postupci uključivanja ovisnika u program školovanja i zapošljavanja precizno su opisani u **Protokolu suradnje i postupanja mjerodavnih državnih tijela, ustanova i organizacija civilnog društva u provedbi Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama koji je kao zaseban dokument usvojila Vlada RH 27. rujna 2007.**

O raširenosti problematike zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj, ali i potrebi da resocijalizacija ovisnika bude sastavni dio nacionalne politike suzbijanja zlouporabe droga, govore i podatci iz Izvješća o provedbi Nacionalne strategije i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga za 2009. godinu.

Naime, do kraja 2009. godine u Registru osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, ukupno je registrirano **29.120** osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga, što predstavlja povećanje od 6,2 posto u odnosu na 2008. godinu. **Broj svih osoba u tretmanu u sustavu zdravstva relativno je stabilan.**

Tijekom 2009. godine na **liječenju** su **ukupno** bile **7.733** osobe, od kojih su **1.463** osobe bile prvi put na liječenju (18,9 posto). **Ukupan broj liječenih ovisnika u 2009. povećan je za 2,9 posto** što predstavlja lagani porast (2008. povećanje je bilo 0,6%) broja liječenih osoba. Podaci pokazuju da je obrazovni status liječenih ovisnika vrlo nizak te **podatci o stečenom obrazovanju opijatskih ovisnika** govore da među liječenima zbog ovisnosti o opijatima, kao i prethodnih godina, najveći broj osoba ima završenu srednju školu (4.305 osoba, odnosno 68,9%), dok nezavršenu srednju školu ima 546 osoba (8,7%). Samo osnovnu školu je završilo 840 osoba (13,4%). Niti najosnovnije školovanje nemaju 84 osobe, od kojih 78 ima više od 19 godina, te vjerojatno niti neće nikada završiti osnovnu školu. Završenu višu školu i/ili fakultet ima 358 osoba (5,7%).

Sukladno Protokolu suradnje i postupanja mjerodavnih državnih tijela i ustanova i organizacije civilnog društva u provedbi Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade RH određen je za **koordinatora u provedbi Projekta** te je između ostalog zadužen za praćenje i unapređenje provedbe Projekta te izradu godišnjih Izvješća o provedbi Projekta i davanje prijedloga za nadopune istog. Shodno tome, budući da je tijekom provedbe Projekta uočeno da veliki broj ovisnika nakon završenog tretmana u terapijskoj zajednici ili izdržane kazne zatvora želi završiti započeto srednjoškolsko obrazovanje, na sjednici Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga održanoj 17. ožujka 2009. usvojena je i nadopuna Projekta čime je ovisnicima nakon završenog tretmana u terapijskoj zajednici ili izdržane kazne zatvora omogućen završetak započetog srednjoškolskog obrazovanja na trošak Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Također, s ciljem poticanja što uspješnijeg zapošljavanja liječenih ovisnika, ali i ostalih socijalno osjetljivih skupina u društvu, Vlada Republike Hrvatske je 21. svibnja 2009. usvojila Nacionalni plan za poticanje zapošljavanja za 2009.-2010. godinu te Program poticanja malog i srednjeg poduzetništva za 2008.-2012. godinu, koji je usvojen 18. travnja 2009. temeljem kojeg se donose i Operativni godišnji planovi za poticanje malog i srednjeg poduzetništva.

Tijekom 2010. godine sva nadležna ministarstva i ostala državna tijela sukladno svojim ovlastima i odgovornostima navedenim u Projektu i Protokolu provodila su projektne aktivnosti s ciljem resocijalizacije i društvene reintegracije rehabilitiranih ovisnika o drogama. Izvješće o provedbi Projekta resocijalizacije u 2010. godini pokazuje da se isti počeo intenzivnije provoditi od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa i Ministarstva pravosuđa Uprave za zatvorski sustav **te se značajno veći broj ovisnika** uključio u programe obrazovanja i osposobljavanja nego ranijih godina. Međutim u 2010. došlo je do smanjenja broja uključenih u Projekt temeljem mjera aktivne politike zapošljavanja koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2009. i 2010. godinu. U 2010. godini za **51 liječenog ovisnika** je izvršeno profesionalno usmjeravanje i procjena radne sposobnosti, **34 je uključeno u obrazovne programe, 9 je zaposleno, a još 9 je zaposleno u programima javnih radova.** Usporedimo li ove podatke s podacima u 2009. godini kada je za 79 liječenih ovisnika izvršeno profesionalno usmjeravanje i procjena radne sposobnosti, 43 su liječena ovisnika uključena u programe obrazovanja, a ukupno je zaposleno 14 liječenih ovisnika, vidimo da je broj liječenih ovisnika uključenih u Projekt resocijalizacije nešto manji, **ali je još uvijek veći u odnosu na 2008. i 2007. godinu.** U 2010. godini ukupno je za provedbu Projekta resocijalizacije utrošeno **1.624.988,74** što je za **2,95 posto manje** u odnosu na 2009. godinu kada je utrošeno **1.674.302,85**

Od 19. travnja 2007. kada je usvojen Projekt resocijalizacije do 31. prosinca 2010. Hrvatski zavod za zapošljavanje ukupno je proveo profesionalno usmjeravanje i procjenu radne sposobnosti za **231 ovisnika, 95 liječenih ovisnika** je uključeno u obrazovne programe, a **59 liječenih ovisnika** je ostvarilo zaposlenje i/ili koristilo poticaje za zapošljavanje.

U 2010. godini došlo je do intenzivnije angažmana centara za socijalnu skrb ne samo pri uključivanju ovisnika u školovanje za završetak započetog srednjoškolskog obrazovanja već i pri njihovom praćenju nakon i pružanju socijalne podrške nakon izlaska iz ustanove, kao i značajno intenzivnijeg angažmana pojedinih udruga na provedbi projekta resocijalizacije i poticanju samozapošljavanja liječenih ovisnika. Tako je u 2010.

osnovana još jedna zadruga za socijalno zadružno poduzetništvo (Zadruga Pet +, Brestovac) koja je uz dvije postojeće zadruge za socijalno zadružno poduzetništvo liječenih ovisnika (Zadruga NEOS iz Osijeka i Zadruga Vita ANST iz Splita) temeljem javnog poziva Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva ostvarila financijsku potporu, te je na taj način omogućeno samozapošljavanje za 20-tak liječenih ovisnika.

S ciljem senzibilizacije javnosti za provedbu Projekta organizirano je predstavljanje Projekta u javnim medijima te 3 Regionalne edukacije i to za područje za područje Ličko-senjske županije, Primorsko-goranske i Istarske, zatim za područje Osječko - baranjske, Vukovarsko - srijemske, Požeško - slavonske županije, Virovitičko-podravske i Brodsko-posavske županije te za područje Grada Zagreba, Zagrebačke, Karlovačke, Sisačko - moslavačke, Bjelovarsko - bilogorske, Koprivničko - križevačke, Varaždinske, Međimurske i Krapinsko - zagorske županije Splitsko-dalmatinske, Šibensko –kninske, Dubrovačko-neretvanske i Zadarske županije za nositelje koji su na lokalnoj razini određeni za koordinatore u provedbi Projekta.

Budući da program prekvalifikacije i doškoloavanja može započeti i za vrijeme dok ovisnik boravi u terapijskim zajednicama ili zatvorskim ustanovama, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa financiralo je nekoliko ciklusa tečajeva za ovisnike koji se nalaze u terapijskim zajednicama i zatvorskim ustanovama, a temeljem nadopune Projekta od 17. ožujka 2009. financiralo je i školovanje ovisnika do završetka započetog srednjoškolskog obrazovanja temeljem preporuke centara za socijalnu skrb te je ukupno tim obrazovnim programima u 2010. bilo obuhvaćeno **60 ovisnika**. Ministarstvo pravosuđa Uprava za zatvorski sustav i Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi izvršili su obradu zatvorenika - ovisnika o drogama koji bi se u programe školovanja uključili za vrijeme boravka u ustanovi. Ministarstvo pravosuđa je započelo provedbu stručnog osposobljavanja za računalnog operatera u Kaznionici u Glini, Požegi, Šibeniku i Puli za ukupno **37 osoba**- liječenih ovisnika o drogama.

1. Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske

Sukladno Protokolu suradnje i postupanja mjerodavnih državnih tijela i ustanova i organizacija civilnog društva u provedbi Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama, Ured za suzbijanje zlouporabe droga tijekom 2010. godine je kontinuirano pratio provedbu Projekta resocijalizacije te o svim mjerama, programima i novostima vezanim uz Projekt obavještavao nadležna državna tijela i nositelje mjera iz Projekta na nacionalnoj i lokalnoj razini. Ured je kontinuirano davao prijedloge za nadopunu projekta, predlagao mjere za Nacionalni plan za poticanje zapošljavanja 2011/2012 i Operativni plan poticanja malo i srednjeg poduzetništva za 2010. godinu, te prijedloge za poboljšanje provedbe cjelokupnog Projekta. Nastojeći putem aktivnosti koordinacije i suradnje unaprijediti provedbu istog, Ured je proveo sljedeće aktivnosti:

1. Organizirane su tri regionalne edukacije o provedbi Projekta resocijalizacije i to:

- za područje Ličko-senjske županije, Primorsko-goranske i Istarske županije 19. travnja 2010. u Opatiji,

- za područje Osječko - baranjske, Vukovarsko - srijemske, Požeško - slavonske županije, Virovitičko-podravske i Brodsko-posavske županije 15. studenog 2010. u Osijeku
- za područje Grada Zagreba, Zagrebačke, Karlovačke, Sisačko - moslavačke, Bjelovarsko - bilogorske, Koprivničko - križevačke, Varaždinske, Međimurske i Krapinsko - zagorske županije 10. prosinca 2010. u Zagrebu.

Regionalne edukacije su bile namijenjene nositeljima mjera iz Projekta i to: predstavnicima nadležnih ministarstava i drugih tijela državne uprave, te predstavnicima centara za socijalnu skrb, područnih službi Zavoda za zapošljavanje, službi za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti, zatvorskih ustanova, nevladinih organizacija, terapijskih zajednica i županijskih povjerenstava za suzbijanje zlouporabe droga iz navedenih županija, a njihov osnovni cilj je bio uspostaviti partnersku suradnju među nositeljima mjera na nacionalnoj i lokalnoj razini u provedbi navedenog Projekta, te samim tim pridonijeti učinkovitoj provedbi projektnih aktivnosti i boljoj društvenoj reintegraciji liječenih ovisnika.

2. 16. studenog 2010. na sjednici Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga Osječko-baranjske županije između ostalog održano je i predstavljanje Projekta resocijalizacije s posebnim osvrtom na rezultate projekta postignute na području Osječko-baranjske županije.

3. Tiskan je i distribuiran Letak o Projektu resocijalizacije koji je bio namijenjen liječenim ovisnicima koji se nalaze u zatvorskom sustavu, terapijskim zajednicama, izvanbolničkom liječenju i tretmanu centara za socijalnu skrb, te ako im pomoć pri resocijalizaciji pružaju nevladine organizacije, a isti je imao za cilj bolje informirati liječene ovisnike o svim mogućnostima uključivanja u Projekt, te poboljšati obuhvat ove ciljane populacije projektnim aktivnostima.

4. Organizirane su javni nastupi predstavnika Ureda u radijskim i televizijskim emisijama s ciljem prezentacije Projekta i senzibilizacije javnosti za njegovu provedbu

5. Predstavnici Ureda su sudjelovali u Stručnoj radnoj skupini za izradu novog Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011./2012. godinu te u Povjerenstvu za dodjelu financijskih sredstava temeljem Javnog poziva po Projektu „Zadružno poduzetništvo“ za 2010. temeljem kojeg je Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva za davatelj potpore za mjeru Poticanja razvoja zadruga koje razvijaju socijalno zadružno poduzetništvo.

6. Ured je u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvom pravosuđa- Uprava za zatvorski sustav te Hrvatskim zavodom za zapošljavanje kontinuirano predlagao dodatne mjere za školovanje liječenih ovisnika. Mjere su se predlagale temeljem redovito praćenja provedbe Projekta, te temeljem zaključaka s Regionalnih edukacija.

7. Pri Uredu je ustrojena Informatička baza podataka o Projektu koja se sastoji od:

- a) **Zbirke osobnih podataka o korisnicima projekta** – radi praćenja i evaluacije individualnog programa resocijalizacije
- b) **Poseban link na internetskoj stranici Ureda** – gdje se nalaze sljedeće relevantne informacije o: **možnosti uključivanja** ovisnika iz ciljane skupine u Projekt, kao što su: mogućnosti doškoloavanja i prekvalifikacije, te ostvarivanje mjera iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja i Operativnog plana za poticanje malog i srednjeg poduzetništva, popis deficitarnih zanimanja po županijama i odgojno-obrazovnih ustanova koje provode programe doškoloavanja i prekvalifikacije, obrasci za individualno praćenje programa resocijalizacije i ostale relevantne informacije u svezi školovanja i zapošljavanja liječenih ovisnika.

Ured redovito dva puta godišnje izrađuje skupno izvješće iz Zbirke osobnih podataka o korisnicima Projekta temeljem kojih se donose preporuke za njegovo unaprjeđenje i prilagodbu, te se temeljem tih podataka ukazuje i na probleme u provedbi Projekta resocijalizacije. Navedena izvješća redovito se prezentiraju na Regionalnim edukacijama o Projektu resocijalizacije i na drugim stručnim skupovima koje organizira Ured.

U 2010. godini u Zbirku osobnih podataka osoba koje su uključene u projekt resocijalizacije pristiglo je ukupno 89 obrazac i to za **67 osoba** od toga **45 muškaraca i 22 žene**.

Prema pristiglim obrascima za područne službe zavoda za zapošljavanje (59), centara za socijalnu skrb (10), terapijske zajednice/ ustanove socijalne skrbi i zatvorske ustanove (18) te obrascima za udruge (2).

Od ukupno 67 osoba uključenih u Projekt resocijalizacije iz županije Grad Zagreb u Projekt se uključilo 11 osoba (od toga 7 muškaraca i 4 žene), iz Primorsko-goranske županije 14 osoba (12 muškaraca i 2 žene), iz Splitsko-dalmatinske županije 17 osoba (11 muškarca i 6 žena), iz Zagrebačke županije 4 osobe (2 muškarca i 2 žene), iz Istarske županije 6 osoba (1 muškarac i 5 žena) iz Požeško-slavonske 2 muškarca, iz Zadarske županije 5 osoba (2 muškarca i 3 žene), iz Međimurske županije jedna žena iz Dubrovačko-neretvanske županije 3 muškarca, iz Šibensko-kninske županije 3 muškarca te 1 muškarac iz Vukovarsko-srijemske županije.

Profesionalno usmjeravanje je izvršno za ukupno **59** osoba. Od njih 59 u školovanje je uključeno **20 osoba** i to za sljedeća zanimanja: Kuhar, pomoćni konobar, konobar, barmen, komercijalist, cvjećar, CAD-specijalist, prodavač, pomoćni zidar, viljuškarist i grafički dizajner te su od toga broja tri osobe uključene u nastavak srednjoškolskog obrazovanja temeljem nadopune projekta i to za zanimanja trgovac, hotelijersko-turistički komercijalist. Prema pristiglim obrascima u 2010. godini, **4 osobe** su uspjele ostvariti zaposlenje i to za zanimanja telefonist, ekonomist, prodavač i diplomirani ekonomist te jedna osoba sudjelovati u programu Javnih radova.

Prema pristiglim obrascima u zbirku osobnih podataka od 13. ožujka 2008. do 06. rujna 2010. u Projekt resocijalizacije se do sada uključilo **115 osoba** od toga **77 muškaraca i 38 žena**. Najviše obrazaca za individualno praćenje Projekta resocijalizacije dostavile su područne službe zavoda za zapošljavanje (**83**), zatim terapijske zajednice, ustanove socijalne skrbi i zatvorske ustanove (**37**) i centri za socijalnu skrb (**36**). **Najmanje**

obrazaca za praćenje individualnog programa resocijalizacije dostavile su službe za prevenciju ovisnosti županijskih zavoda za javno zdravstvo (2) i udruge (2).

Tablica 1. *Izvjeshće po obrascima za praćenje individualnog programa iz Zbirke osobnih podataka o korisnicima Projekta resocijalizacije za razdoblje 13.03. 2008. do 06.09.2010.godine*

	2008.	2009.	2010.	UKUPNO
Broj pristiglih obrazaca	41	30	89	160
Broj osoba uključenih u Projekt	35	14	67	115
Broj izvršenih Profesionalnih usmjeravanja	28	13	59	100
Broj osoba uključenih u školovanje	17	9	20	46
Broj ostvarenih zaposlenja	7	3	5	15

Izvor: Ured za suzbijanje zlouporabe droga

8. Ured je od svih nadležnih ministarstava i ustanova zaduženih za provedbu Projekta resocijalizacije prikupio podatke i **izradio skupno Izvjeshće o provedbi Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama za 2009. koje je usvojilo Povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske**, a isto je u sklopu redovitog godišnjeg Izvjeshća o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga za 2009. godinu upućeno Vladi Republike

9. Jedno od **prioritetnih područja Natječaja** Ureda za suzbijanje zlouporabe droga za dodjelu financijske potpore udrugama koje pridonose borbi protiv ovisnosti i suzbijanju zlouporabe droga iz sredstava Državnog proračuna bila je **Resocijalizacija ovisnika o drogama** što je uključivalo i provedbu različitih programa školovanja liječenih ovisnika, te pružanja pomoći u resocijalizaciju. Tijekom 2010. godine od strane Ureda dodijeljeno je **403.000,00 kuna** za provedbu **12 projekata** udruga koje su različite oblike pomoći u resocijalizaciji pružile za ukupno **507** liječenih ovisnika (prema tablici 2).

Tablica 2. *Udruge i projekti resocijalizacije koje je financirao Ured, te broj korisnika obuhvaćenih projektom*

NAZIV UDRUGE	NAZIV PROGRAMA	PODRUČJE PRIORITETA	BROJ KORISNIKA OBUHVAĆENIH PROJEKTOM
Humanitarna organizacija „Zajednica Susret“, Split	„Zajedno smo jači“	43.000 kn	86
Klub liječenih ovisnika 12 stepenica, Zagreb	„Održavanje obiteljskih grupa KLO, pomaganje pri upošljavanju članova Kluba i	21.000 kn	40

	slično..		
Udruga „Prijatelj“, Šibenik	„Šibenik 3“	41.000 kn	26
Udruga Institut, Pula	Novi način	41.000 kn	56
Udruga Porat, Zadar	Zdrav sam i uspješan	42.000 kn	8
Udruga za borbu protiv ovisnosti NE-ovisnost, Osijek	Stambena zajednica 2010.	45.000 kn	12
Comunita Mondo Nuovo, Zadar	Život nakon izlaska iz terapijske zajednice	42.000 kn	55
Udruga ANST 1700, Split	Bez droge se može- Rekli smo Ne II	30.000 kn	38
Udruga Egzodus, Rijeka	Resocijalizacija bivših ovisnika i zatvorenika u samostalni život i rad “Život nakon ovisnosti”	22.000 kn	43
Udruga roditelja San Patrignano, Split	Duga 2010	22.000 kn	54
Udruga „Pet +“, Zagreb	Ekološka poljoprivreda u službi resocijalizacije ovisnika	24.000 kn	25
Udruga roditelja „Zajednica Susret“, Zagreb	„ U susret sutra“	30.000 kn	64
UKUPNO		403.000 KN	507

2. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

2.1. Uprava za medicinske poslove

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi jedan je od nositelja provedbenih mjera i aktivnosti sadržanih u Projektu resocijalizacije ovisnika o drogama. Među aktivnostima navedenog Projekta je i procjena zdravstvene i radne sposobnosti ovisnika te njihova profesionalna orijentacija, u svrhu prekvalifikacije ili dokvalifikacije čiji je cilj buduće lakše uključivanje na tržište rada, a time i bolja resocijalizacija u širu društvenu sredinu.

U okviru provedbenih mjera Projekta, Uprava za medicinske poslove Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi osigurala je financijska sredstva za zdravstvene preglede zatvorenika uključenih u Projekt, kao i izbor i ugovaranje usluge specijalističkih pregleda liječnika specijalista medicine rada na područjima županija gdje su locirani zatvori ili kaznionice.

Uprava za medicinske poslove Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi je izvršila odabir i ugovorila procjenu zdravstvene i radne sposobnosti s liječnicima specijalistima medicine rada za sve županije Republike Hrvatske u kojima se nalaze zatvori i kaznionice, odnosno za područje Zagrebačke županije i Grada Zagreba, Splitsko-dalmatinske županije, Karlovačke županije, Istarske županije, Primorsko-goranske županije, Dubrovačko-neretvanske, Ličko-senjske županije, Požeško-slavonske županije, Varaždinske županije, Osječko-baranjske županije, Šibensko-kninske županije i Sisačko-moslavačke županije.

Odabir zatvorenika za sudjelovanje u Projektu resocijalizacije na području Republike Hrvatske u nadležnosti je Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa, a organizaciju specijalističkih pregleda za zatvorenike provode upravitelji kaznionica i zatvora u suradnji s odabranim liječnicima medicine rada.

Prema dostavljenim izvješćima i računima liječnika specijalista medicine rada s kojima je ugovorena usluga specijalističkih pregleda, u **2010. godini** je izvršena procjena zdravstvene i radne sposobnosti za trideset i osam (**38**) osoba. Od toga je dvadeset i četiri (24) zatvorenika s područja Sisačko-moslavačke županije, deset (10) zatvorenika s područja Šibensko-kninske županije te četiri (4) zatvorenika s područja Istarske županije. Ukupni troškovi specijalističkih pregleda liječnika specijalista medicine rada u **2010. godini** iznosili su **9.349,86 kn**.

2.2. Uprava za socijalnu skrb

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi jedan je od nositelja provedbenih mjera i aktivnosti sadržanih u Projektu resocijalizacije ovisnika o drogama. Temeljem zacrtanih obaveza u sustavu socijalne skrbi tijekom 2009. od strane centara za socijalnu skrb je prispjelo 14.obrazaca za osobe koje su sukladno propisanim kriterijima bile uključene u projekt, a o kojima su brinuli stručni radnici centra i tijekom 2010.godine.

U okviru provođenja mjera u nadležnosti Centara za socijalnu skrb tijekom 2010.godine kada je u Centrima za socijalnu skrb postupano u interesu **25 osoba** uključenih u ovaj Projekt te je za tih iz redovnih sredstava nadležnog centra podmirivan trošak za njihov smještaj u terapijskim zajednicama i u domovima za ovisnike.

Prema dostavljenim izvješćima Centara za socijalnu skrb u RH, koordinator u centru za socijalnu skrb je za svakog povratnika sa programa resocijalizacije, dostavio izvješće drugim nadležnim službama informaciju o istome te je također informirao povratnike o mogućnostima u vezi s nastavkom resocijalizacije te predviđenim projektnim aktivnostima, ali je provodio i savjetodavni rad sa pojedincem te pružao pomoć obitelji.

Od strane centra za socijalnu skrb u nastavak školovanja su upućene 5 osoba, a u tretman Službi za prevenciju ovisnosti je upućeno na stabilno održavanje apstinencije 6 osoba.

Osim navedenog, korisnicima Projekta resocijalizacije pruženi su još neki oblici pomoći u resocijalizaciji kao što su: pomoć u zapošljavanju u suradnji sa savjetnicima područnih službi Zavoda za zapošljavanje: Ploče 3 osobe, Pazin 1, Rovinj 1, Zaprešić 1, zatim savjetodavni rad i podrška u resocijalizaciji- Rijeka 4 osobe, praćenje individualnog program resocijalizacije- Samobor 2 osobe, te novčana pomoć, savjetodavni rad, praćenje tijeka resocijalizacije i nastavak školovanja – Zagreb 8 osoba.

Najveće poteškoće se stručni radnici u centrima za socijalnu skrb, susreću u svezi pravovremenog uključivanja u rad i osiguravanja osnovnih sredstava za život, bilo da se radi o povratnicima iz terapijske zajednice ili iz penalnog sustava.

Uprava za socijalnu skrb tijekom 2010. godine nije utrošila dodatna financijska sredstva za provedbu Projekta s obzirom da se provedba istog odvija u okviru redovite djelatnosti stručnih radnika u centrima za socijalnu skrb.

3. Hrvatski zavod za zapošljavanje

Područne službe Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje su tijekom 2010. godine kontinuirano provodile mjere za poticanje obrazovanja i zapošljavanja liječenih ovisnika o drogama sukladno Nacionalnoj strategiji suzbijanja zlouporabe opojnih droga i Akcijskom planu suzbijanja zlouporabe opojnih droga za razdoblje od 2009. do 2012. godine (Poglavljja 4.3.4. Resocijalizacija ovisnika o drogama, Mjera 1, provedbene aktivnosti 9 i 10). Mjere poticanja obrazovanja i zapošljavanja ostvarivane su kroz aktivnosti profesionalnog usmjeravanja te mjere aktivne politike sufinanciranja i financiranja obrazovanja i zapošljavanja iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2009. i 2010. godinu (NPPZ).

Područne službe Zavoda, sukladno Protokolu suradnje i postupanja mjerodavnih državnih tijela, ustanova i organizacija civilnog društva u provedbi Projekta resocijalizacije, zadužene su za sljedeće aktivnosti:

- provođenje profesionalnog usmjeravanja i procjena radne sposobnosti;
- izrada mišljenja o korisnicima koji će eventualno biti uključeni u program obrazovanja;
- uključivanje korisnika u program obrazovanja;
- pismeno izvještavanje nadležnog Centra za socijalnu skrb i Službe za prevenciju ovisnosti o korisniku koji je uključen u program;
- povezivanje ovisnika koji su završili obrazovni program s potencijalnim poslodavcima i informiranje o mjerama iz Godišnjeg programa za poticanje zapošljavanja;
- vođenje evidencije o ovisnicima prema posebnom evaluacijskom obrascu;

- dostavljanje evaluacijskih obrazaca Uredu za suzbijanje zlouporabe opojnih droga;
- kontinuirana suradnja s koordinatorima iz Centara za socijalnu skrb, Službi za prevenciju ovisnosti i terapijskih zajednica u provedbi Projekta.

Tijekom 2010. godine nastojalo se informirati i senzibilizirati poslodavce i širu javnost o problemu zapošljavanja liječenih ovisnika. **Hrvatski zavod za zapošljavanje bio aktivni sudionik regionalnih edukacija o Projektu resocijalizacije** putem predstavljanja mjera za bivše ovisnike iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2009. i 2010. godinu (NPPZ) i predstavljanja primjera dobre prakse iz područja resocijalizacije ovisnika koje se provode kroz aktivnosti područnih službi Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje. Tijekom 2010. godine stručni savjetnici Zavoda iz područnih službi Sisak i Šibenik održali su radionice namijenjene zatvorenicima – liječenim ovisnicima u zatvorskom sustavu o aktivnom traženju posla. Radionice su obuhvatile teme: «Metode samo-procjene», «Kako tražiti posao?» i «Kako se predstaviti poslodavcu?», a sudionicima je predstavljen i rad Hrvatskog zavoda za zapošljavanje te su im podijeljeni informativni letci.

Tijekom 2010. godine u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje **kontinuirano se provodila identifikacija registriranih liječenih ovisnika o drogama radi uključivanja u aktivnosti predviđene Projektom resocijalizacije**. U sklopu pripreme za zapošljavanje do 31. prosinca 2010. godine **68 bivša ovisnika** o drogama su bila uključena u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja. Za **51 osobu** izvršena je procjena radne sposobnosti. U navedenom razdoblju pruženo je 140 usluga profesionalnog informiranja i 114 usluga individualnog savjetovanja korisnicima Projekta resocijalizacije liječenih ovisnika o drogama. Nadalje, **22** korisnika Projekta bila su uključena u radionice za stjecanje vještina aktivnog traženja posla.

Hrvatski zavod za zapošljavanje provodi mjere aktivne politike zapošljavanja iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2009. i 2010. godinu (NPPZ) čija se provedba financira iz sredstava državnog proračuna.

Tijekom 2010. godine Zavod je sudjelovao u realizaciji obrazovnih programa putem mjera aktivne politike zapošljavanja ili lokalnih partnerstva u koje su uključena **34 liječena ovisnika o drogama**. Zanimanja za koja su se kandidati osposobljavali su sljedeća: cvjećar, voćar/vinogradar/vinar, pomoćni slastičar, pomoćni kuhar, pomoćni pekar, kuhar, sobarica, keramičar, prodavač, kormilar, mrežni administrator, CAD specijalist, računalni operater, grafički dizajner, web dizajner, ECDL operater te stilist za unutarne uređenje.

Do 31. prosinca 2010. godine zaposleno je **9 korisnika Programa resocijalizacije liječenih ovisnika**. Radna mjesta na kojima su se zaposlili su: skladištar, njegovateljica, savjetnik u savjetovalištu, radnik visokogradnje, vrtlarski radnik, čistač te cvjećar.

Dio navedenih mjera aktivne politike zapošljavanja odnosi se na sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba kao što su i bivši ovisnici (Mjera 4) posredstvom kojih su tijekom 2010. godine zaposlena **dva liječena** ovisnika. Osim mjera sufinanciranja zapošljavanja Zavod potiče zapošljavanje i putem mjera za financiranje obrazovanja (Mjera 6), posredstvom kojih je **18 korisnika Projekta resocijalizacije** uključeno u obrazovne programe, te mjera uključivanja u javne radove (Mjera 7) koje su

obuhvatile 9 liječenih ovisnika o drogama. Zaključno, tijekom 2010. godine mjerama aktivne politike zapošljavanja obuhvaćen je 29 liječeni ovisnik – korisnik Projekta resocijalizacije.

Tablica 3. Broj nezaposlenih osoba – liječenih ovisnika o drogama uključenih u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja i procjene radne sposobnosti Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje, uključenih u obrazovne programe i zaposlene posredovanjem Zavoda u 2010. godini

Područna služba	Broj liječenih ovisnika uključenih u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja	Broj liječenih ovisnika upućenih na procjenu radne sposobnosti	Broj liječenih ovisnika uključenih u obrazovne programe	Broj liječenih ovisnika uključenih u programe javnih radova	Broj ukupno zaposlenih liječenih ovisnika
BJELOVAR	0	0	0	0	0
ČAKOVEC	4	1	2	7	0
DUBROVNIK	0	0	1	0	1
GOSPIĆ	0	0	0	0	0
KARLOVAC	0	0	0	0	0
KRAPINA	0	0	0	0	0
KRIŽEVCI	0	0	0	0	0
KUTINA	0	0	0	0	0
OSIJEK	4	0	3	1	2
POŽEGA	1	0	0	0	1
PULA	3	2	1	0	1
RIJEKA	9	9	3	0	2
SISAK	0	0	0	0	0
SL.BROD	5	5	0	0	0
SPLIT	14	12	11	1	1
ŠIBENIK	4	2	1	0	0
VARAŽDIN	1	0	1	0	0
VINKOVCI	0	0	0	0	0
VIROVITICA	0	0	0	0	0
VUKOVAR	0	0	0	0	0
ZADAR	5	3	2	0	1
ZAGREB	18	17	9	0	0
UKUPNO	68	51	34	9	9

Tablica 4. Broj liječenih ovisnika o drogama uključenih u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja i procjene radne sposobnosti Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje, uključenih u obrazovne programe i osoba koje su ostvarile zaposlenje posredovanjem Zavoda u 2007., 2008., 2009. i 2010. godini

GODINA	Broj liječenih ovisnika za koje je obavljeno profesionalno usmjeravanje i procjena radne sposobnosti	Broj liječenih ovisnika uključenih u obrazovne programe	Broj ukupno zaposlenih liječenih ovisnika
2007.	35	5	11
2008.	53	13	16
2009.	92	43	14
2010.	51	34	18
UKUPNO	231	95	59

U 2010. godini za **51 liječenog ovisnika** je izvršeno profesionalno usmjeravanje i procjena radne sposobnosti, **34 je uključeno u obrazovne programe**, **9 je zaposleno**, a još **9 je zaposleno u programima javnih radova što je ukupno 18 zaposlenih ovisnika**. Usporedimo li ove podatke s podacima u 2009. godini kada je za **79 liječenih ovisnika** izvršeno profesionalno usmjeravanje i procjena radne sposobnosti, **43 su liječena ovisnika uključena u programe obrazovanja**, a ukupno je zaposleno **14 liječenih ovisnika**, vidimo da je broj liječenih ovisnika uključenih u Projekt resocijalizacije nešto manji, ali je još uvijek veći u odnosu na 2008. i 2007. godinu. Od 19. travnja 2007. kada je usvojen Projekt resocijalizacije do 31. prosinca 2010. Hrvatski zavod za zapošljavanje ukupno je proveo profesionalno usmjeravanje i procjenu radne sposobnosti za **231 ovisnika**, **95 liječenih ovisnika** je uključeno u obrazovne programe, a **59 liječenih ovisnika** je ostvarilo zaposlenje i/ili koristilo poticaje za zapošljavanje.

Financijska sredstva utrošena na provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2009. i 2010. godinu utrošena na potpore za zapošljavanje liječenih ovisnika (Mjera 4) u 2010. godini iznose 55.482,00 kuna, na obrazovanje bivših ovisnika (Mjera 6) je utrošeno 128.484,29 kuna dok trošak uključivanja korisnika Programa resocijalizacije u javne radove (Mjera 7) ukupno iznosi 164.060,00 kuna.

Ukupan financijski trošak provedbe mjera aktivne politike zapošljavanja za liječene ovisnike iz NPPZ-a u 2010. godini je 348.026,29 kuna.

Financijska sredstva utrošena za provedbu aktivnosti profesionalnog usmjeravanja i procjene radne sposobnosti za 51 liječenog ovisnika, korisnika Programa resocijalizacije iznose ukupno 14.280 kuna.

Zaključno, ukupan financijski trošak provedbe aktivnosti profesionalnog usmjeravanja, obrazovanja i zapošljavanja korisnika Programa resocijalizacije u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2010. godine iznosi **362.306,29 kuna**.

Plan daljnjih aktivnosti Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje u provedbi Projekta za 2011. godinu uključuje:

- provođenje svih dosadašnjih aktivnosti za koje je Hrvatski zavod za zapošljavanje zadužen sukladno Protokolu;
- nastavak promoviranja Projekta i intenziviranje aktivnosti na informiranju potencijalnih korisnika o mogućnostima koje nudi Projekt;
- nastavak savjetovaniškog rada čiji je cilj motiviranje potencijalnih korisnika za uključivanje u aktivnosti Projekta;
- informiranje poslodavaca o mogućnostima sufinanciranja zapošljavanja rehabilitiranih ovisnika putem mjera aktivne politike zapošljavanja;
- intenziviranje suradnje s Centrima za socijalnu skrb i Službama za prevenciju ovisnosti u cilju ostvarivanja sukladnosti djelovanja;
- intenziviranje suradnje s terapijskim zajednicama i udrugama liječenih ovisnika kako bi se unaprijedile mogućnosti motiviranja liječenih ovisnika za uključivanje u Projekt
- intenziviranje uključivanja korisnika Projekta u javne radove putem Mjere 7 Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2009. i 2010. godinu.

Tablica 5. Broj nezaposlenih osoba - liječenih ovisnika o drogama uključenih u aktivnosti procjene radne sposobnosti i provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja (NPPZ) za 2009. i 2010. godinu i financijska sredstva utrošena za njihovu provedbu tijekom 2010. godine

Aktivnost / mjera	Broj liječenih ovisnika uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja iz NPPZ-A	Utrošena financijska sredstva
Aktivnosti procjene radne sposobnosti	51	14.280,00 kuna
Mjera 4. - Sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba	2	55.482,00 kuna
Mjera 6. - Financiranje obrazovanja za nepoznatog poslodavca	18	128.484,29 kuna
Mjera 7. - Javni radovi	9	164.060,00 kuna
UKUPNO		362.306,29 kuna

4. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

U sklopu Operativnog plana za poticanje zapošljavanja Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva objavilo je Javni poziv po Projektu „Zadružno poduzetništvo“ za 2009. i 2010. godinu u sklopu kojeg je navedeno Ministarstvo davatelj potpore za mjeru Poticanja razvoja zadruga koje razvijaju socijalno zadružno poduzetništvo. Korisnici te mjere su zadruge koje razvijaju socijalno zadružno poduzetništvo te zapošljavaju osobe s umanjenom radnom sposobnošću, gdje spadaju i liječeni ovisnici o drogama. Tijekom 2010. od strane navedenog Ministarstva financirane su tri ovisničke zadruge i to: Zadruga Vita ANST iz Splita- koju je osnovala udruga ANST 1700 iz Splita, Zadruga NEOS iz Osijeka koju je osnovala Udruga Ne-ovisnost iz Osijeka i Zadruga PET PLUS, Brestovac, koju je u 2010. godini osnovala Udruga „Pet +“ iz Zagreba Ukupan financijski iznos koji su ostvarile navedene zadruge u 2010. godini bio je **457.000,00** kuna. Osim navedenog, tijekom 2010. godine u ime Ministarstva gospodarstva rada i poduzetništva na svim Regionalnim edukacija o Projektu resocijalizacije ovisnika o drogama koje su održane u organizaciji Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske, načelnica Odjela za razvoj clustera i zadruga održala je prezentaciju Operativnog programa malog i srednjeg poduzetništva sa osobitim naglaskom na Projekt Zadružno poduzetništvo.

5. Ministarstvo pravosuđa - Uprava za zatvorski sustav

Nastavno na započete aktivnosti i sukladno *Protokolu suradnje i postupanja mjerodavnih državnih tijela i ustanova i organizacija civilnog društva* u provedbi predmetnog Projekta, Ministarstvo pravosuđa-Uprava za zatvorski sustav provelo je sljedeće aktivnosti.

Tijekom 2010. godine na razini Uprave za zatvorski sustav anketirano je ukupno **51 zatvorenika/ca** (od toga **38 zatvorenika, 1 maloljetnik i 12 zatvorenica**). Anketirani su zatvorenici/zatvorenice: Kaznionice u Glini, Kaznionice u Požegi, Zatvora u Puli i Zatvora u Šibeniku. Od siječnja do listopada 2010. godine obavljeno je psihologijsko testiranje i profesionalno usmjeravanje prijavljenih zatvorenika.

Tijekom 2010.g. program prekvalifikacije ili doškoloavanja (za računalnog operatera) završilo je ukupno **37 zatvorenika (22 u Kaznionici u Glini, 10 u Zatvoru u Šibeniku te 5 u Zatvoru u Puli)**. Povrh toga, od strane službenika tretmana izvršena je i dodatna stručna procjena zatvorenika glede njihova aktualnog zdravstvenog i socijalnog statusa za uključivanje u cjelokupni proces resocijalizacije. Za specijalistički zdravstveni pregled svakog zatvorenika osigurana je liječnička svjedodžba liječnika zatvorskog sustava sa svježim nalazima, kao i uvid u raspoloživu medicinsku dokumentaciju radi donošenja odgovarajućeg mišljenja o zdravstvenom stanju i procjeni za profesionalnu orijentaciju. Pregled zatvorenika je organiziran u izravnom kontaktu uprave zatvora ili kaznionice s odabranim liječnikom medicine rada od strane Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi.

Na temelju dobivenih rezultata ispitivanja i utvrđenih psihologijskih i medicinskih indikacija, stručni tim je dostavio završno mišljenje za svakog zatvorenika s preporučenim zanimanjima, odnosno kontraindikacijama za zanimanja u skladu sa zanimanjem za koje je kandidat prethodno iskazao interes (što je u svih 51 slučaja bilo za

računalnog operatera), kao i s ocjenom liječnika medicine rada o zdravstvenoj, odnosno radnoj sposobnosti.

Plaćanje troškova specijalističkih pregleda medicine rada u cijelosti je snosilo Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi po izvršenim pregledima odobravanjem naloga za plaćanje odabranim ordinacijama.

Financijska sredstva koja su bila izdvojena za provedbu Projekta od strane Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa planirana su u državnom proračunu za imenovanu upravu i **utrošena su kroz tekuće troškove ove Uprave predviđene za 2010. godinu.**

Predlažemo da se ovisnicima i dalje omogući uključivanje u većem broju u obrazovanje za zanimanja koja nisu deficitarna, s obzirom na činjenicu da se je kroz primjenu anketiranja zatvorenika za deficitarna zanimanja pokazalo da isti imaju interesa i za druga zanimanja izuzev onih sa popisa.

S obzirom na ostvarene rezultate Projekta tijekom 2010.g kao i činjenicu da je interes zatvorenika za uključivanje u ovaj projekt bio velik, smatramo da je potrebno razmotriti mogućnost da Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, poveća predviđena financijska sredstava za imenovani Projekt za 2011.godini.

6. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Sukladno Protokolu suradnje i postupanja mjerodavnih državnih tijela, ustanova i organizacija civilnog društva u provedbi Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Uprava za zajedničke programe, Odjel za posebne programe u 2009. godini provodio je mjere iz Projekta resocijalizacije. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa sukladno Projektu resocijalizacije i Protokolu zaduženo za pokrivanje svih troškova prekvalifikacije ili doškoloavanja u svim slučajevima gdje se program prekvalifikacije ili doškoloavanja počne provoditi u terapijskoj zajednici, ustanovi socijalne skrbi ili zatvorskoj ustanovi, te ako se u cijelosti provede u ustanovi ili pak djelomično u ustanovi a djelomično nakon izlaska iz ustanove, kao i snasjanje troškova školovanja do završetka srednjoškolskog obrazovanja na prijedlog centara za socijalnu skrb, temeljem Nadopune Projekta od 17. ožujka 2009. godine.

U 2010. godini za naknadu troškova školovanja korisnika Projekta resocijalizacije ukupno je utrošeno **366.198.99 kuna** što uključuje: **20 školarina**, 1 ciklus ECDL tečajeva u Zajednici „Susret“ (11 korisnika), 3 ciklusa tečajeva (osposobljavanje za računalnog operatera) u organizaciji penalnog sustava koji su održani u zatvorima i kaznionicama u Šibeniku, Puli i Glini (ukupno 34 korisnika). U navedeni iznos uračunani su i putni troškovi za tri korisnice Projekta resocijalizacije (ukupno 2.159,00 kuna).

U školskoj godini 2009./2010. bilo je ukupno **60 korisnika** Projekta resocijalizacije, od čega će **šest korisnika nastaviti upisano školovanje sljedeće školske godine**. Od pristiglih zamolbi, ukupno je pristiglo 28 preporuka iz Humanitarne organizacije Zajednice „Susret“, 17 iz penalnog sustava, 8 iz Udruge za borbu protiv ovisnosti „Neovisnost“ i 7 preporuka iz centara za socijalnu skrb. Korisnici su se školovali ili prekvalificirali za zanimanje konobara, kuhara, mesara, prodavača, ekonomista, komercijalista, elektrozavarivača, dizajnera interijera i web dizajnera.

U školskoj godini 2010./2011. do kraja 2010. godine u Projekt resocijalizacije bilo je uključeno **60 korisnika**. Od pristiglih zamolbi, iz nevladinih organizacija odnosno Humanitarne organizacije Zajednice „Susret“ pristigle su 22 zamolbe, iz penalnog sustava 28, a iz centara za socijalnu skrb 10 zamolbi. Korisnici su se školovali ili prekvalificirali za sljedeća zanimanja: komercijalist, kuhar, računalni operater, prodavač, maser, ECDL-operater, medijski tehničar, građevinski tehničar i hotelijersko-turistički radnik. Između izabranih prekvalifikacija ili dokvalifikacija prevladavaju kraći oblici školovanja poput informatičkih tečajeva – ECDL operater ili računalni operater (45 preporuka).

Od početka provedbe Projekta 2008. godine do kraja 2010. godine u **obrazovne programe za koje je troškove snosilo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa bilo je uključeno 122¹ liječena ovisnika o drogama (prikazani u tablici 6)**. Također osim broja liječenih ovisnika prikazanih u tablici 6., tijekom 2009. i 2010. godine još **77 liječenih ovisnika** pohađalo je seminare i radionice koji su se održali u Humanitarnoj organizaciji Zajednica Susret u suradnji s Psihološkim centrom Tesa na teme: Slika o sebi i razvoj samopouzdanja, Upravljanje stresom, Suočavanje s teškim osjećajima i Uspješna komunikacija s drugima i asertivnost, a koji s obzirom da ne spadaju u formalne obrazovne programe nisu prikazani u spomenutoj tablici.

Tablica 6. Broj školarina, obrazovnih programa i liječenih ovisnika uključenih u obrazovne programe od 2008. do 2010. godine za koje je troškove snosilo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.

PROJEKT RESOCIJALIZACIJE OVISNIKA (2008. - 2010.)				
USTANOVA KOJA JE UPUTILA KANDIDATA U PROJEKT	POKAZATELJI	FINANCIJSKA GODINA		
		2008.	2009.	2010.
NEVLADINE ORGANIZACIJE	BROJ ŠKOLARINA	3	64	20
	BROJ OBRAZOVNIH PROGRAMA	3	62	19
	BROJ KANDIDATA	3	58	19
PENALNI SUSTAV	BROJ ŠKOLARINA	0	4	38
	BROJ OBRAZOVNIH PROGRAMA	0	3	38
	BROJ KANDIDATA	0	3	38
CENTRI ZA SOCIJALNI RAD	BROJ ŠKOLARINA	0	2	7
	BROJ OBRAZOVNIH PROGRAMA	0	2	7
	BROJ KANDIDATA	0	2	7
UKUPNO	BROJ ŠKOLARINA	3	70	65
	BROJ OBRAZOVNIH PROGRAMA	3	67	64
	BROJ KANDIDATA	3	63	64

¹ Nekoliko ovisnika se školovalo kroz više godina zbog čega ukupan broj korisnika nije **130** kako bi se moglo zaključiti iz tablice, već **122**.

7. Financijska sredstava utrošena iz Državnog proračuna za 2010. za provedbu projekta Resocijalizacije

Tablica 7. Sredstva Državnog proračuna za 2010. utrošena za provedbu Projekta

NOSITELJ	PODRUČJE	IZNOS (KN)
Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske	1. Mjere za poticanje zapošljavanja Sufinanciranje organizacija civilnog društva i drugih ustanova koje provode programe usmjerene na pomoć ovisnicima pri doškoloivanju, prekvalifikaciji i privremenom ili trajnom zapošljavanju	403.000,00
	2. Mjere predstavljanja projekta i provedba projekta Medijske aktivnosti s ciljem predstavljanja projekta i Regionalne edukacije o Projektu	27.133,60
UKUPNO		430.133,60
Hrvatski zavod za zapošljavanje	Mjere za poticanje zapošljavanja rehabilitiranih ovisnika koje su uvrštene u Nacionalni plan za poticanje zapošljavanja za 2009-2010- godinu	362.306,29
Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva	Mjere za poticanje zapošljavanja rehabilitiranih ovisnika koje su uvrštene u Operativni plan poticanja malog i srednjeg poduzetništva 2009. – Poticanje samozapošljavanja i otvaranje zadruga	457.000,00
UKUPNO		819.306,29
Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi - Uprava za medicinske poslove	Profesionalno usmjeravanje i ocjena radne sposobnosti Podmirivanje troškova zdravstvenog pregleda ovisnika prije uključivanja u projekt resocijalizacije (obrada u zatvorskim ustanovama)	9.349,86
Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi - Uprava za socijalnu skrb	Rad Stručnih djelatnika u Centrima za socijalnu skrb	U okviru redovitih poslova stručnih radnika u Centrima

UKUPNO		9.349,86
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	Aktivnosti u provedbi Protokola Doškoloavanje temeljem Nadopune projekta – završetak započetog srednjoškolskog obrazovanja Doškoloavanje i prekvalifikacija u Terapijskim zajednica i zatvorskim ustanovama	366.198,99
UKUPNO		366.198,99
Ministarstvo pravosuđa - Uprava za zatvorski sustav	1. Aktivnosti u provedbi Protokola Planiranje i programiranje pojedinačnih programa izvršavanja kazne zatvora koji će sadržavati doškoloavanje, prekvalifikaciju i osposobljavanje zatvorenika za odgovarajuće zanimanje tijekom boravka u zatvorskom sustavu i nakon izlaska na slobodu -profesionalna orijentacija i ocjena radne sposobnosti 2. Aktivnosti u provedbi Protokola Tromjesečno praćenje i evaluacija provedbe programa prekvalifikacije, doškoloavanja i osposobljavanja zatvorenika za zanimanje, te sačinjavanje pojedinačnog izvješća o provedbi programa sukladno evaluacijskom obrascu koje će dostavljati Uredu za suzbijanje zloporabe droga Vlade RH	Sredstva nisu prikazana budući da se radi o financijskim sredstvima predviđenim za redoviti rad psihologa i službenika tretmana u zatvorskim ustanovama
UKUPNO		1.624.988,74

8. Zaključak

Izvješće o provedbi Projekta resocijalizacije u 2010. godini pokazuje da se isti počeo intenzivnije provoditi od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa i Ministarstva pravosuđa Uprave za zatvorski sustav **te se značajno veći broj ovisnika** uključio u programe obrazovanja i osposobljavanja nego ranijih godina. Tako je u 2010. od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa u programe obrazovanja uključeno **60 liječenih ovisnika**, a od strane Ministarstva pravosuđa, Uprave za zatvorski sustav **37 ovisnika**. Međutim u 2010. došlo je do smanjenja broja uključenih u Projekt temeljem mjera aktivne politike zapošljavanja koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje temeljem Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2009. i 2010. godinu. U 2010. godini za **51 liječenog ovisnika** je izvršeno profesionalno usmjeravanje i procjena radne sposobnosti, **34 je uključeno u obrazovne programe**, **9 je zaposleno**, a još **9 je zaposleno u programima javnih radova te je ukupno zaposleno 18 liječenih ovisnika**. Usporedimo li ove podatke s podacima u 2009. godini kada je za **79 liječenih ovisnika** izvršeno profesionalno usmjeravanje i procjena radne sposobnosti, **43 su liječena ovisnika uključena u programe obrazovanja**, a ukupno je zaposleno **14 liječenih ovisnika**, vidimo da je broj liječenih ovisnika uključenih u Projekt resocijalizacije **nešto manji**, ali je još uvijek veći u odnosu na **2008. i 2007. godinu**. U

2010. godini ukupno je za provedbu Projekta resocijalizacije utrošeno **1.624.988,74** što je za **2,95 posto manje** u odnosu na 2009. godinu kada je utrošeno **1.674.302,85**

U 2010. godini došlo je do **intenzivnijeg angažmana centara za socijalnu skrb** ne samo pri uključivanju ovisnika u školovanje za završetak započetog srednjoškolskog obrazovanja već i pri njihovom praćenju i pružanju socijalne podrške nakon izlaska iz ustanove, kao i značajno intenzivnijeg angažmana pojedinih udruga na provedbi Projekta resocijalizacije i poticanju samozapošljavanja liječenih ovisnika. U 2010. osnovana je još jedna zadruga za socijalno zadružno poduzetništvo (Zadruga Pet +, Brestovac) koja je uz dvije postojeće zadruge za socijalno zadružno poduzetništvo liječenih ovisnika (Zadruga NEOS iz Osijeka i Zadruga Vita ANST iz Splita) temeljem javnog poziva Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva ostvarila financijsku potporu, te je na taj način omogućeno samozapošljavanje za **20-tak** liječenih ovisnika.

Međutim, tijekom provedbe Projekta uočeni **su i problemi** koji su onemogućili da se još veći broj korisnika (liječenih ovisnika) uključi u Projekt. Prije svega uočen je problem **nedovoljnog upućivanja ovisnika u Projekt resocijalizacije od strane Službi za prevenciju ovisnosti** županijskih zavoda za javno zdravstvo, te je stoga potrebno uputiti preporuku navedenim službama da sukladno Protokolu suradnje i postupanja u mjerodavnih državnih tijela i ustanova i organizacije civilnog društva u provedbi Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama, uključuju ovisnike u Projekt resocijalizacije posebice ovisnike koji duže vrijeme stabilno održavaju apstinenciju ili ako su na supstitucijskoj terapiji i pridržavaju se propisanog načina liječenja. Primijećena je i nedovoljna senzibilizacija cjelokupne **ali i stručne javnosti** za projekt resocijalizacije te **nedovoljna senzibilizacije gospodarstvenika** za zapošljavanje liječenih ovisnika kao i vrlo velika **neaktivnost i nezainteresiranost pojedinih županija** za uključivanje u provedbu Projekta resocijalizacije. I dalje je prisutna **nedovoljna suradnja** područnih službi Zavoda za zapošljavanje, službi za prevenciju ovisnosti, centara za socijalnu skrb, terapijskih zajednica, zatvorskih ustanova, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i nevladinih organizacija koje pružaju pomoć ovisnicima u resocijalizaciji pri uključivanje liječenih ovisnika u programe školovanja i zapošljavanja putem mjera iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja, posebice putem mjera javni radovi te posebice u onim županijama gdje je iznimno mali broj osoba uključen u Projekt resocijalizacije. Uočen je **problem uključivanja maloljetnika i mlađih punoljetnika smještenih u domovima socijalne skrbi** u Projekt resocijalizacije budući da je u tim ustanovama smješten i veliki broj maloljetnika i mlađih punoljetnih osoba koje su ovisnici i konzumenti droga. Kontinuirano je prisutan i problem **neredovitog dostavljanja ili uopće nedostavljanja obrazaca za praćenje individualnog programa resocijalizacije** u Zbirku osobnih podataka o korisnicima Projekta koja se vodi pri Uredu. Unatoč naporima Ureda da putem različitih medijskih aktivnosti, regionalnih edukacija i podjelom promotivnih materijala potakne što bolju informiranost stručnih institucija i nevladinih organizacija, a samim tim i liječenih ovisnika o Projektu resocijalizacije i dalje je prisutan problem **nedovoljne informiranosti liječenih ovisnika o načinima i mogućnostima uključivanja u Projekt.**

Iz analize ovog izvješća može se zaključiti da je zbog unapređenja provedbe mjera iz Projekta te poboljšanja suradnje među nositeljima mjera iz Projekta potrebno poduzeti sljedeće aktivnosti:

1. Potrebno je potaknuti aktivniju suradnju područnih službi Zavoda za zapošljavanje, službi za prevenciju ovisnosti, centara za socijalnu skrb, terapijskih zajednica, zatvorskih ustanova, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i nevladinih organizacija koje pružaju pomoć ovisnicima u resocijalizaciji liječenih ovisnika kako bi se unaprijedilo veće uključivanje liječenih ovisnika u programe školovanja te potaknulo zapošljavanje liječenih ovisnika putem mjera iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja 2011.-2012., posebice putem mjera javni radovi te posebice u onim županijama gdje je iznimno mali broj osoba uključen u Projekt resocijalizacije.
2. S ciljem što boljeg informiranja liječenih ovisnika, ali i nositelja provedbe mjera iz Projekta o svim pitanjima vezanim za provedbu projekta i načinim uključivanja ovisnika u isti, potrebno je na Internet stranici Ureda otvoriti rubriku s pitanjima i odgovorima vezanim za Projekt resocijalizacije, te i nadalje redovito dostavljati sve informacije o Projektu svim nadležnim institucijama zaduženim za provedbu Projekta.
3. S obzirom da se projekt „Socijalno zadružno poduzetništvo“ pokazao kao uspješan oblik samozapošljavanja liječenih ovisnika i dobro prihvaćen od strane ovisnika o drogama, potrebno je da Ured za suzbijanje zlouporabe droga u suradnji s Ministarstvom gospodarstva, rada i poduzetništva i dalje potiče osnivanja zadruga koje promiču socijalno zadružno poduzetništvo s ciljem poticanja s samozapošljavanja liječenih ovisnika. Također je i nadalje potrebno provoditi sufinanciranje nevladinih organizacija koje provode programe resocijalizacije usmjerene na pomoć ovisnicima pri doškolovanju, prekvalifikaciji i privremenom ili trajnom zapošljavanju i druge oblike pomoći vezane za socijalnu integraciju liječenih ovisnika u društvenu sredinu.
4. Potrebno je organizirati različite seminare, edukacije i okrugle stolove s **gospodarstvenicima** kako bi se potaknulo intenzivnije zapošljavanje liječenih ovisnika kao najznačajnijeg oblika njihove resocijalizacije, te putem medija, regionalnih edukacija i javnih tribina kontinuirano predstavljati i promovirati Projekt resocijalizacije i njegove rezultate s ciljem senzibilizacije cjelokupne javnosti za njegovu provedbu.
5. Budući da su izvješća pokazala kako su **najmanji broj liječenih ovisnika o drogama uključile Službe za prevenciju ovisnosti** županijskih zavoda za javno zdravstvo, kao i da **centri za socijalnu nedovoljno uključuju ovisnike u programe za završetak srednjoškolskog obrazovanja temeljem Nadopune Projekta**, potrebno je uputiti preporuku navedenim ustanovama da sukladno Protokolu suradnje i postupanja u mjerodavnih državnih tijela i ustanova i organizacije civilnog društva u provedbi Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama, uključuju ovisnike u Projekt resocijalizacije posebice ovisnike koji duže

- vrijeme stabilno održavaju apstinenciju ili ako su na supstitucijskoj terapiji i pridržavaju se propisanog načina liječenja.
6. S obzirom na iznimno značajnu ulogu Centara za socijalnu skrb u provedbi Projekta resocijalizacije potrebno je da Ured za suzbijanje zlouporabe droga u suradnji s Upravom za socijalnu skrb Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi organizira posebnu edukaciju za koordinateure za provedbu Projekta u Centrima za socijalnu skrb, na kojoj će se između ostalog **bolje definirati ulogu centara** ne samo u pružanju informacija o mjerama iz Projekta resocijalizacije i praćenju individualnog programa resocijalizacije, već i u pružanju drugih oblika socijalne skrbi i potpore ovisnicima koji su završili program tretmana u domovima za ovisnike, terapijskim zajednicama i zatvorskim ustanovama.
 7. Budući da je u **ustanovama za djecu i mladež s poremećajima u ponašanju** koje su u djelokrugu Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, Uprave za socijalnu skrb, smješten i veliki broj maloljetnika i mlađih punoljetnih osoba koje su ovisnici i konzumenti droga potrebno je razmotriti mogućnost da se te osobe za vrijeme boravka u ustanovi i/ili nakon završenog tretmana u ustanovi uključe u Projekt resocijalizacije odnosno programe školovanja i zapošljavanja temeljem mjera iz Projekta. U vezi s tim potrebno je dogovoriti s Upravom za socijalnu skrb Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, načine i modalitete uključivanja tih korisnika u Projekt resocijalizacije, a nakon toga uputiti prijedlog Povjerenstvu za suzbijanje zlouporabe droga Vlade RH za nadopunu Projekta i Protokola.
 8. Svi nositelji mjera iz Projekta na lokalnoj razini (*centri za socijalnu skrb, službe za prevenciju ovisnosti, zatvorske ustanove, područne službe zavoda za zapošljavanje, terapijske zajednice, domovi za ovisnike i udruge koje pružaju pomoć ovisnicima u resocijalizaciji*) trebaju redovito prema evaluacijskim obrascima za individualno praćenje programa resocijalizacije dostavljati podatke u Zbirku osobnih podataka o korisnicima Projekta koja se vodi pri Uredu, a kako bi se mogla učinkovito vrednovati i evaluirati provedba Projekta.

Očekuje da će se provedbom navedenih aktivnosti dodatno unaprijediti provedba Projekta resocijalizacije te će se samim tim doprinijeti boljoj društvenoj reintegraciji ovisnika i smanjenju zlouporabe droga u društvu.